

Motion till riksdagen 2013/14:U316

av Åsa Romson m.fl. (MP)

En grön politik för global utveckling

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	3
En grön politik för global utveckling	10
Vägen till demokrati och respekten för mänskliga rättigheter.....	12
Alla människors lika rättigheter	13
Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.....	14
Fackliga rättigheter	14
Digitala rättigheter	15
Samhällsstyrning och partnerskap för en ny tid	16
Hållbar utveckling.....	16
Principer.....	16
Rätten till och ansvaret för gemensamma globala nyttigheter.....	16
Jakten på råvaror	17
Klimaträttvisa och klimatinvesteringar i syd.....	18
Rätten till energi.....	19
Rätten till mat.....	20
Rätten till vatten.....	21
Biologisk mångfald.....	22
Hållbara städer	22
Fred och mänsklig säkerhet.....	23
Förebyggande av väpnad konflikt	24
Mänsklig säkerhet	24
Fredsbyggande	24
Kvinnor, fred och säkerhet.....	25
Militära interventioner	25
Nedrustning.....	26
Avveckling av krigsmaterielexport	26
Migration.....	27
Fri rörlighet	27
Remitteringar	28
Miljö- och klimatflyktingar.....	28
Ekonomisk utveckling och rättvisa	29

Fel! Okänt namn på

Handelspolitik som främjar PGU	29
Förbättrad tillgänglighet av läkemedel och miljöteknik	30
Jämställd handel	30
Exportpolitik.....	30
Företags ansvar.....	31
Statliga bolag och AP-fonderna.....	31
Korruption	32
Kapital- och skatteflykt	33
Innovativa finansieringsmekanismer	33
Det globala ansvaret – internationella finansiella institutioner.....	34
Bistånd i en ny tid.....	35
Enprocentsmålet	35
Principer för bättre bistånd, målfokus och ömsesidigt ansvarsutkrävande	36
Var ska Sverige vara och vad ska vi göra?	37
Humanitärt arbete och mänsklig säkerhet.....	37
Samverkan och dialog	38
Engagemang och kunskap	38
Så får politiken genomslag	38
Meddelarfrihet	39
Oberoende utvärdering och uppföljning.....	39

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige på olika sätt ska stödja civilsamhällets organisationer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja deltagande demokrati.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja och skydda MR-försvare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bedriva en samstämmig politik som främjar kvinnors, hbtq-personers, barns, minoriteters och urfolks rättigheter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ratificera tilläggsprotokollet till ESK-konventionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ratificera ILO-konvention 189 om hushållsarbetsares rättigheter.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenska exportorgan och företag ska följa ILO-konventionerna och skriva på globala ramavtal.²
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna, landstingen och staten ska ställa krav på att produktion sker under drägliga förhållanden där mänskliga rättigheter respekteras.³
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja digitala rättigheter.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kräva besked av USA om NSA:s övervakning och initiera förhandlingar om hur den kan stoppas.⁴
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om passageraruppgifter (Passenger Name Records, PNR) och uppgifter om finansiella transaktioner (Swift).⁴
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste vara en global förebild och stötta demokratiaktivister, inte exportera övervakningsteknik som regimer kan använda för att slå ned demokratirörelser.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värna meddelarfrihet och visselblåsare.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att Bretton Woods-institutionerna, FN och andra internationella organ blir mer representativa, transparenta och ansvarstagande.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU:s handelsavtal omarbetas för att främja utvecklingsländernas möjligheter att utvinna råvaror så att det gynnar en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling.

Fel! Okänt namn på

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa en god tillgång till läkemedel även för de fattigaste utvecklingsländerna.²
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i internationella sammanhang verka för att ge miljöteknik samma undantag som livsbesparande mediciner har fått genom Tripsavtalet.²
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för mer transparens inom råvaruutvinningen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en EU-lagstiftning och ett globalt certifieringssystem om konfliktmineraler.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på forskning och andra åtgärder för att effektivisera och ersätta resursanvändningen på hemmaplan.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att finansiera klimatåtgärder med nya medel, utöver riksdagens beslut om 1 procent av BNI till bistånd.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öppet och tydligt redovisa vilka nya klimatinsatser som görs.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt verka för internationell idéutveckling och dialog för att få till stånd innovativa finansieringsmekanismer.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lyfta fram demokratiska finansieringsorgan som FN-ledda Gröna fonden.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att effektivisera vår energianvändning och påskynda övergången till 100 procent förnybar energi.²
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom stöd till feed-in tariffer verka för en snabb expansion av småskalig förnybar elproduktion i utvecklingsländer.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur det statliga exportstödet och utvecklingssamarbetet kan riktas mot förnybar energi.²
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra direktiv så att pensionsfonderna inte ges möjlighet att investera i bolag med fossil energi som huvudsaklig inriktning.³
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom det multilaterala utvecklingssamarbetet driva att all energiförsörjning ska vara förnybar – med stopp för utlåning, garantier och krediter till projekt baserade på fossil energi.

Fel! Okänt namn på

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka det bilaterala stödet och inom EU och andra forum verka för en ökning av det multilaterala stödet till utveckling av ekologiskt jordbruk, i synnerhet det småskaliga jordbruket i Afrika söder om Sahara.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i EU verka för "hållbarhetskriterier" för fossila bränslen.⁵
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa EU:s hållbarhetskriterier för biodrivmedel och utvidga dem till att gälla även fasta biobränslen.⁵
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att lägga om EU:s jordbrukspolitik till att stödja omställning till ekologiskt jordbruk och naturvärden.⁵
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för minskad konsumtion av kött och övergång till mer vegetarisk mat.⁵
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka privatisering av dricksvatten.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska främja betalningssystem för storskaliga kommersiella användare av vatten.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till överföring av teknik och tekniskt kunnande för lokalt anpassade, effektiva vatten- och avloppslösningar både i storstäder och på landet.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU:s fiskeflotta anpassas till vad bestånden tål.⁵
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka både genom EU och internationellt för att stoppa oreglerat eller illegalt fiske och förhindra rovfiskeparadisen.⁵
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka satsningar med betydande negativa konsekvenser för biologisk mångfald.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ha stränga kriterier för import av både fast och flytande bioenergi till EU.²
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge stöd till uppbyggnad av nationella institutioner och den ideella miljörörelsen för att värna biologisk mångfald i utvecklingsländer.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa om våra egna städer till resurssnåla och hållbara.

Fel! Okänt namn på

44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra kommunallagen så att de kommunala bolagen kan verka på villkor som är likvärdiga med dem som privata och statliga bolag har.⁶
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta exportorganen främja företag med lösningar för hållbara städer.²
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se till att svenska företag inte bidrar till s.k. landgrabbing.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att instifta en fredsenhet inom UD och Försvarsdepartementet.⁶
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU inrättar en europeisk civil fredskår.
49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sätta mänsklig säkerhet före territoriell säkerhet.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja insatser för och med kvinnor i konflikt, särskilt med fokus på sexuellt könsrelaterat våld.
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att revidera och fastställa nya mål för den nationella handlingsplanen för resolution 1325.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom EU verka för att man på EU-nivå tar fram kraftfulla handlingsplaner för resolution 1325.
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vara ett föregångsland och ett föredöme i nedrustningspolitiken.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vara en stark röst i det internationella arbetet för en reglerad och minskad vapenhandel.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt ta ställning mot utvecklandet av nya vapentyper, exempelvis s.k. drönare.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om driva att Genèvekonventionen anpassas till dagens flyktorsaker och inte gårdagens.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att Sverige lämnar säkra uppgifter om remitteringar till Världsbanken.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ till att sänka kostnaderna för att skicka remitteringar.

Fel! Okänt namn på

59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att alla förhandlingar om nya handelsavtal också ska vara förenliga med gällande internationell rätt om mänskliga, sociala och arbetsmässiga rättigheter och säkerställer att miljöhänsyn tas.²
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att gynna utvecklingsländernas situation på vår egen marknad och på världsmarknaden, och om att utvecklingsländerna måste ges möjlighet att skydda lokala näringsgrenar.²
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av samstämmigheten mellan målen för Sveriges jämställdhetspolitik och handelspolitik.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda sig av genusbudgetering som standardverktyg i handelspolitiken för att bidra till ökad jämställdhet.²
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gå före i frågan om ett globalt bindande regelverk för företags ansvar gällande miljö och mänskliga rättigheter.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statens resurser ska investeras i ett klimatsmart samhälle.³
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över samtliga regleringsbrev och ägardirektiv till alla statliga myndigheter och verk som omöjliggör nya investeringar eller subventioner till fossil energi till förmån för en grön omställning.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera det internationella arbetet med att begränsa antalet skatteparadis.⁷
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att agera och aktivt ta avstånd från den svenska vapenindustrins användande av motköps- och offsetaffärer.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot mutor och hemliga agenter vid vapenförsäljning.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt söka allianser i arbetet mot kapitalflykt.⁷
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva på för att bredda EU:s lagstiftning för landspecifik rapportering kring kapitalflykt.⁷
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att internationella institutioner som IMF och Världsbanken får regler för automatiska och multilaterala informationsutbytesavtal på global nivå.⁷
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett automatiskt öppet informationsutbyte på multilateral nivå och förstärka FN:s skattekommitté.⁷

Fel! Okänt namn på

73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka Skatteverkets arbete mot skatteflykt från utvecklingsländerna.⁷
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för införandet av en skatt som Financial Transaction Tax (FTT) internationellt och inom EU.⁷
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta att avsätta minst 1 procent av BNI till internationellt bistånd och trycka på det stora antal länder som inte levt upp till FN:s mål om 0,7 procent i bistånd.
76. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta ett tydligt och transparent system som visar hur avräkningarna bidrar till fattigdomsbekämpning.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör särredovisa vad som är bistånd och vad som är internationella åtaganden för klimatfinansiering.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utgå från fattiga människors verklighet och stödja uppbyggnaden av samarbetsländernas demokratiska system och förvaltning.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för en förenklad och samordnad hantering av planering och resultatredovisning och ta ömsesidigt ansvar för biståndets kvalitet.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i dialogen ge samarbetsländerna möjlighet att ställa krav på en samstämmig politik.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja insatser som utvecklar förnybar energi och ekologiskt jordbruk.
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta kulturens roll i svenskt utvecklingssamarbete.
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla dialogen med Briksländerna och andra utvecklingsaktörer, såsom de stora privata fonderna.
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga informationsanslaget.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka andelen av biståndet som går till kommunala och regionala partnerskap.
86. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Riksrevisionen är ett av de organ som måste ansvara för att i all granskning också beakta PGU och att den expertgrupp som tillsattes 2013 måste få mandat att utvärdera PGU.⁶
87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska finnas oberoende utvärderingsorgan för uppföljning av PGU.

Fel! Okänt namn på

88. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram former för att involvera riksdagen i utvecklingen av PGU.
89. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör, för avgörande politiska beslut, redogöra för konsekvensanalyser som identifierar och hanterar mål- och intressekonflikter, där konsekvenserna för fattiga människor av svensk politik analyseras.
90. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en klagomålsmekanism för efterlevnaden av PGU.
91. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen aktivt bör medverka till och påverka att EU efterlever sin politik för samstämmighet.

¹ Yrkande 6 hänvisat till AU.

² Yrkandena 7, 16, 17, 25, 27, 41, 45, 59, 60 och 62 hänvisade till NU.

³ Yrkandena 8, 28 och 64 hänvisade till FiU.

⁴ Yrkandena 10 och 11 hänvisade till JuU.

⁵ Yrkandena 31–34, 38 och 39 hänvisade till MJU.

⁶ Yrkandena 44, 47 och 86 hänvisade till KU.

⁷ Yrkandena 66 och 69–74 hänvisade till SkU.

Fel! Okänt namn på

En grön politik för global utveckling

Det är nu ett decennium sedan en enig riksdag antog Sveriges politik för global utveckling (PGU). Genom en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv och rättigheter skulle Sverige, som första land i världen, ta ansvar för en globalt hållbar och rättvis utveckling. Riksdagens alla partier var då överens om att målkonflikter skulle redovisas och åtgärdas, och Sverige rönt internationell uppmärksamhet för sin framsynta politik.

De regeringar som haft ansvaret sedan dess har dock inte förmått genomföra politiken. Ett flagrant exempel på regeringens bristande respekt för de folkvaldas beslut är den svenska vapenexporten till diktaturer. Få rika länder har en högre andel vapenexport riktad till fattiga och odemokratiska länder än Sverige, konstaterar tankesmedjan Center for Global Development i Washington.¹

Vår värld är full av möjligheter och utmaningar. Fler länder än någonsin tidigare leds av demokratiska regeringar, hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom och en global medelklass växer fram. Allt fler människor manifesterar krav på frihet och demokrati. Vi ser globalt en ökad insikt om miljöfrågornas betydelse växa fram och det finns en allt större medvetenhet om att kvinnors frigörelse och rättigheter driver samhällsutvecklingen framåt. Samtidigt finns det djupa orättvisor inom och mellan länder. Snabb tillväxt ger inte per automatik arbetstillfällen och de sociala och ekonomiska klyftorna ökar.

Våra stora internationella institutioner kom till under efterkrigstiden och behöver reformeras. De växande ekonomierna i världen förändrar maktstrukturerna. Kina är idag världens näst största ekonomi och har med sitt stora handelsöverskott byggt upp en enorm valutareserv. En tredjedel av USA:s statsobligationer är i kinesisk ägo och en lång rad utvecklingsländer har fått mycket stora lån från statliga kinesiska banker; under 2009–2010 översteg Kinas utlåning Världsbankens. Den höga tillväxten i flera afrikanska länder under senare år hör samman med Kinas jakt på råvaror, föranledd av landets snabba industrialisering.

Stora delar av industriproduktionen har flyttat till utvecklingsländer, vilket möjliggjort ett ekonomiskt lyft för många delar av världen. Samtidigt pågår ett ”race to the bottom” där investerare och företag lockas med villkor som inte tar tillräcklig hänsyn till människors rättigheter och till miljön. Näringslivets agenda för socialt ansvar har utvecklats, men bygger på frivillighet och saknar mekanismer för transparens och ansvarsutkrävande.

På en begränsad planet kan inte en växande befolkning förbruka naturresurser och belasta miljön på samma sätt som rika länder har gjort hittills. Större påfrestningar på miljön, tillsammans med konkurrensen om mark, vatten och andra resurser, ökar sociala spänningar och kan bidra till konflikter

¹ <http://international.cgdev.org/page/sweden-2>.

både inom och mellan länder. Det konventionella säkerhetstänkandet måste därför utvecklas.

Urbaniseringen har tilltagit. Majoriteten av världens befolkning bor nu i städer. Detta ger möjligheter till klimatsmarta lösningar. Samtidigt har den urbana livsstilen hittills gått hand i hand med en ökad och ohållbar materiell konsumtion. Medieutvecklingen, utbildning, kulturellt utbyte och internet ger oanade möjligheter att minska avståndet mellan människor, och det har stor betydelse för den demokratiska utvecklingen i världen.

Efter ett framgångsrikt arbete med millenniemålen är det dags för världssamfundet att skapa nya målsättningar och vägar för att säkra våra gemensamma globala nyttigheter och en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Det är ett gemensamt arbete som kräver att de som har delar med sig av sina resurser, skapar mer jämlika villkor och begränsar sitt eget resursuttag, med respekt för planetens gränser och alla människors lika värde och rätt till utveckling.

En grön politik förvaltar de globala gemensamma nyttigheterna som råvaror, energi, livsmedelsförsörjning och vatten. En grön samstämmig politik har fokus på att säkra miljön och hejda klimatförändringarna. Den bidrar till rättvis handel och finansiell stabilitet utan illegala finansiella flöden, skatteflykt och korruption. Den stödjer tekniska och sociala innovationer med utgångspunkt i principer om hållbarhet, mänskliga rättigheter, transparens och ansvarsutkrävande. Stor vikt måste läggas vid fördelningspolitik och sociala trygghetssystem. Vi måste ha ett generöst bistånd för att slutföra millenniemålen och i den nya agendan post 2015 utrota extrem fattigdom och motverka fattigdom i alla dess former.

Miljöpartiet de gröna noterar att regeringen gjort vissa framsteg i arbetet med att genomföra politiken för global utveckling. 2011 lyfte regeringen, för första gången, exempel på de svåra målkonflikter som kommit upp de senaste åren. Miljöpartiet, som länge drivit frågan om transparens och öppenhet, välkomnar att regeringen mognat i sitt arbete.

Det är bra att regeringen bidragit till att fler verk och statliga bolag fått förtydligade regleringsbrev och ägardirektiv, att det finns policydokument och uppföljningsmekanismer för att mäta hur regeringen arbetar. Miljöpartiet anser dock att regeringen inte gjort det arbete som krävs för att PGU ska genomsyra och stärka Sveriges arbete för global utveckling.

Miljöpartiet vill ge politiken för global utveckling en nystart. Vi vill med en samstämmig politik förvalta och utveckla Sveriges förtroendekapital som en lyhörd och innovativ internationell aktör. Vi vill att Sverige ska vara ett land som bistår med resurser när det behövs, men som också inser att det inte alltid är vi i Sverige som har lösningar som världen behöver. Det är ofta vi som har något att lära av andra. Detta synsätt behöver genomsyra det förhållningssätt vi har gentemot omvärlden.

2008 presenterades en första grön politik för global utveckling. Nu fortsätter vi arbetet med att visa hur Sverige kan bidra till utveckling av ett hållbart samhälle. Vi väljer i den här motionen att lyfta fram ett antal områden som vi anser är en förutsättning för att vi ska kunna vända dagens och framtidens globala utmaningar till möjligheter.

Fel! Okänt namn

Vägen till demokrati och respekten för mänskliga rättigheter

Ekonomisk och social utveckling har banat väg för demokratisering i stora delar av världen. Folkliga protester och politisk organisering har vält diktaturer på ända och fördjupat tron på medborgarskap och demokrati, men demokratisk utveckling är inte linjär och den tar tid. Det visar inte minst den senaste utvecklingen efter den arabiska våren. Sverige ska ge långsiktigt stöd till både regeringars och civilsamhällens strävan att på ett fredligt sätt säkerställa att demokratier konsolideras.

Miljöpartiets övertygelse är att en deltagande demokrati både förutsätter och föder ansvarstagande och engagemang hos varje medborgare. Fortfarande har dock män bättre förutsättningar än kvinnor att göra verklighet av sina tankar inom politiken. I många länder fattas allt fler beslut utan demokratisk kontroll. När gränserna för marknader monteras ned minskas folkvaldas och regeringars möjlighet att styra utvecklingen. Resultatet blir att allt färre känner tilltro till politiken och till sina egna möjligheter att kunna påverka. Världens stora, unga befolkning och barn får inte alltid likvärdiga möjligheter att göra sina röster hörda. Det är en diskriminering som kostar världens samhällen viktiga erfarenheter och idéer.

Engagemang och aktivism utgör grunden för varje demokratisk förändring. Civil olydnad är en naturlig del av demokratin så länge principerna följs om icke-våld, öppenhet, strävan efter dialog och beredskap att ta sitt straff. Det finns flera exempel i historien på att civil olydnad har stärkt folkstyret, gett kvinnor rösträtt och folk självständighet. Ett livaktigt civilsamhälle är en grundsten för och en måttstock på hur väl demokratin fungerar. Frivilligorganisationerna kanalisera röster underifrån och fungerar som kontrollmekanism gentemot staten och ekonomiska makthavare. I många länder har frivilligorganisationerna genom ett långt och envist arbete lyckats förändra både samhällsstrukturer och det juridiska systemet. I andra länder, där det civila samhället ännu har begränsade möjligheter att verka, måste skyddet för människor som försvarar demokrati och mänskliga rättigheter stärkas. Den snabbt växande miljöopinionen i Kina påminner oss, än en gång, om att det finns ett civilsamhälle också i auktoritära stater, och att mellanfolkligt samarbete inte kan reduceras till kontakter mellan statsledningar. Vår tids kommunikationsteknologier skapar helt nya möjligheter för flöden av information och idéer mellan medborgargrupper och folkrörelser i skilda länder.

Den arabiska våren började som en icke-våldsrörelse och har lyft tillbaka icke-våldsmetoder på agendan. Icke-våldsaktörers roll för fred och demokrati måste stödjas. Runtom i världen kämpar människor oförtruttet för sina medborgerliga och politiska rättigheter, mot regimer som brutalt slår ner deras kamp, i länder där risken för väpnad konflikt är stor. Sverige ska stödja och skydda MR-försvarare, både i deras hemländer och då de tvingas på flykt. Sverige ska också stödja de som enträget utkräver de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som utgör en grund för fattigdomsbekämpning och utveckling.

Mänskliga rättigheter är universella, likvärdiga och odelbara, och har fastslagits i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i de två huvudkonventionerna om medborgerliga och politiska respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Dessa rättigheter är också ömsesidigt förstärkande. Mänskliga rättigheter och folkrätten ligger till grund för svensk utrikespolitik. För att uppnå de mänskliga rättigheternas syfte – att säkerställa varje människas möjlighet att leva ett liv i värdighet – måste alla rättigheter ges samma prioritet.

Alla människors lika rättigheter

Rätten att bestämma över sin egen sexualitet och reproduktion är grundläggande för alla människor. I utvecklingsländer är sexuell och reproduktiv ohälsa ett av de vanligaste hälsoproblemen för kvinnor i åldrarna 15–44 år. I många länder kan en graviditet, osäker abort, förlossning och skadliga sedvänjor, såsom kvinnlig könsstympning, innebära direkt livsfara. Sverige har i många år varit drivande när det gäller att lyfta fram frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Kvinnors och flickors rätt att bestämma över sina egna kroppar försvåras ofta av ojämlika maktförhållanden mellan könen. I konflikt-, postkonflikt- och krissituationer ökar antalet övergrepp markant och är dessutom systematiska.

Runtom i världen förföljs, trakasseras och diskrimineras människor enbart på grund av sin sexuella läggning eller sin könsidentitet. Diskriminering leder till att hbtq-personer² fängslas, torteras och mördas. I ett 70-tal länder är samkönade relationer helt förbjudna. Arbetet för hbtq-personers rättigheter är motströmsfrågor och det krävs ett stort mått av engagemang och lyhördhet för att få de ska få genomslagskraft i olika sammanhang.

Barnkonventionen har ratificerats av alla världens stater utom Somalia och USA. Men mycket återstår innan konventionen är genomförd. Barns rättigheter kränks varje dag. Kränkningarna av flickors rättigheter är mest omfattande. Särskilt svår är situationen för barn med funktionshinder och barn i väpnade konflikter.

Ursprungsfolk runtom i världen lever fortfarande under svåra förhållanden på grund av staters ovilja att erkänna och stödja deras mänskliga rättigheter. De diskrimineras och fördrivs från sina marker på grund av väpnade konflikter eller ekonomiska intressen. Sverige har fått internationell kritik för att inte ha ratificerat ILO:s konvention om urfolks rättigheter, och FN:s råd för mänskliga rättigheter har kommit med ett stort antal rekommendationer som Sverige ännu inte hört sammat.

Minoriteters rättigheter kränks runtom i världen. Miljöpartiet menar att rätten till den egna kulturella identiteten är grundläggande i länder med olika befolkningsgrupper.

² Homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera.

Fel! Okänt namn på

På samma sätt måste Sverige fortsatt stödja de som långsiktigt arbetar för att förändra de normer och strukturer som hindrar barns, kvinnors, minoriteters och hbtq-personers rättigheter, och verka för att stärka dessa gruppers rättigheter och livsvillkor. Det ska ske genom en samstämmig politik och såväl bilateralt som multilateralt utvecklingssamarbete.

Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Den svenska regeringen nedprioriterar de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Vi vill betona deras betydelse för fattigdomsbekämpningen. Mat och vatten är förutsättningar i kampen för demokrati och utveckling. Konventionsstaterna är skyldiga att se till att rätten till bland annat mat, vatten och hälsa respekteras, skyddas och uppfylls utifrån landets tillgängliga resurser.

Innan regeringar prioriterar insatser inom andra sektorer, exempelvis försvaret, ska tillräckligt med resurser avsättas till att bekämpa hunger och fattigdom. Ansvaret vilar inte bara på regeringarna i utvecklingsländerna utan också på oss här i Sverige och i Europa. Tilläggsprotokollet till ESK-konventionen ökar människors möjligheter att utkräva ansvar när deras mänskliga rättigheter kränkts. Protokollet ger individer eller grupper klagorätt. FN-kommittén som övervakar att staterna efterlever ESK-konventionen kan inleda undersökningar där allvarliga och systematiska kränkningar av dessa rättigheter pågår. Kommittén har också möjlighet att föreskriva tillfälliga åtgärder för att förhindra obotlig skada.

Tio länder måste ha ratificerat tilläggsprotokollet för att det ska träda i kraft, men endast tre länder, Spanien, Mongoliet och Ecuador, har gjort det. Sverige bör omgående underteckna protokollet.

Fackliga rättigheter

Starka fackföreningar är ett centralt instrument för en rättvis fördelning av resurser och för hållbar utveckling. När människor organiserar sig, kräver sina rättigheter och rimliga arbetsvillkor kan de förändra maktstrukturer och därmed hela samhällen. Fungerande fackliga organisationer ger bättre arbets- och levnadsvillkor och stimulerar en inkluderande tillväxt. Enligt ILO saknar fortfarande mer än två tredjedelar av alla arbetstagare grundläggande skydd för sina mänskliga rättigheter i arbetslivet. I länder som Colombia, Guatemala, Vitryssland, Zimbabwe och Swaziland är det fortfarande förenat med livsfara att arbeta fackligt.

Sverige bör, med sina unika erfarenheter av överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter, lyfta upp frågor om facklig frihet och organisationsfrihet. Sverige bör ligga i framkant när det gäller stöd till ILO:s arbete och ratificera ILO-konvention 189 om hushållsarbeters rättigheter. Svenska exportorgan och företag ska följa ILO-konventionerna och skriva på globala ramavtal med de globala fackliga federationerna, och följa lagstiftning i länderna. Sverige bör ha särskilt fokus på miljöfrågor i produktionen.

Kommuner och landsting är stora konsumenter av varor. Därför bör kommuner, landsting och stat i sin upphandling ställa krav på att produktionen

sker under drägliga förhållanden och att mänskliga rättigheter respekteras. Det finns i dag inga hinder, i lagen om offentlig upphandling, för att ställa etiska krav. Med etiska krav menas krav att varor tillverkas på ett sätt som är förenligt med grundläggande ILO-konventioner.

Digitala rättigheter

Vi är djupt oroade över en rad lagar som drivits igenom sedan slutet av 1990-talet, både på nationell nivå och internationellt, som inskränker de medborgerliga rättigheterna. Med kriget mot terrorismen som förevändning har de medborgerliga rättigheterna fått sig en rejäl törn, när regering efter regering godkänt oproportionerliga inskränkningar i den personliga integriteten.

Internet ger nya möjligheter till kommunikation och åsiktsutbyte. Men de lagar som skyddar våra rättigheter och ger företag och myndigheter möjligheter att lagra känsliga uppgifter om oss är för svaga idag. Möjligheterna att sammanställa uppgifter ökar, samtidigt som våra möjligheter att skydda oss försämras.

Den senaste tidens avslöjanden om USA:s omfattande övervakning av tele- och datakommunikation kanske inte kommer som någon överraskning, men övervakningens omfattning chockerar. NSA har analyserat miljardvis med mejl, chattloggar, filmer och annan information direkt från serverna från internetjättar som Google, Facebook och Skype. Sverige är ett av de länder i Europa där informationsinsamlandet varit mest intensivt. Sverige måste kräva besked av USA om vilken övervakning som sker, hur den fungerar och hur svenska medborgare påverkas.

Miljöpartiet vill främja bindande normer för dataskydd och integritet på europeisk och global nivå. Vi vill se en minskning av mängden personuppgifter som lagras av myndigheter och företag, samt minska lagringstiden. Vi motsätter oss också okontrollerat utbyte av uppgifter med amerikanska myndigheter, till exempel av passageraruppgifter (Passenger Name Records, PNR) eller uppgifter om finansiella transaktioner (Swift). De överenskommelser som finns bör avbrytas eller omförhandlas.

Sverige måste garantera tillämpningen av digitala rättigheter inte bara på hemmaplan, utan även i yttre, internationella förbindelser. Sverige måste där främja ett fritt och öppet internet och garantera alla medborgares rättigheter. Vi motsätter oss export av censurteknik och teknik för massövervakning. Att Sverige försökt exportera övervakningsmateriel till Libyen under Gaddafis styre är inget vi är stolta över. Även Telia Soneras miljardaffärer i till exempel Uzbekistan visar att en förändring behövs. Sverige måste vara en global förebild och stötta demokratiaktivister, inte exportera övervakningsteknik som regimer kan använda för att slå ner demokrati rörelser.

Miljöpartiet menar att meddelarfriheten och whistleblowers fyller en enormt viktig funktion och ska försvaras både nationellt, i EU och globalt.

Fel! Okänt namn nå

Samhällsstyrning och partnerskap för en ny tid

Många befintliga institutioner och principer för mellanstatligt samarbete utformades för en annan världsordning i en annan tid. En konsekvens av detta är att syd är kraftigt underrepresenterat.

Sveriges arbete för demokrati och mänskliga rättigheter blir trovärdigt först när vi har en samstämmig politik. Vi måste också i vilja och handling visa vårt engagemang för reformering av de globala institutionerna. Erfarenheterna från syd behövs. G20 spelar en viktig roll, men Bretton Woods-institutionerna, FN och andra internationella organ måste bli mer representativa, transparenta och ansvarstagande. Vi bör också se hur vi kan öka dialogen och samarbetet mellan de regionala institutionerna. De organisationerna kan vara viktiga förändringsaktörer när de stora globala förhandlingsprocesserna går trögt.

De stora globala utmaningarna – som klimatförändringarna – måste mötas genom en rad samarbeten på olika nivåer. I Human Development Report 2013 föreslås en ansvarsfull suveränitet – där länder deltar i ett rättvist, regelbaserat och ansvarstagande internationellt samarbete och gör kollektiva försök att förbättra den globala välfärden.

Hållbar utveckling

Principer

Alla människor har rätt att leva ett gott liv, nu och i framtiden, i Sverige och i andra länder. Miljöbelastningen måste hållas inom planetens gränsvillkor och frukterna fördelas rättvist, inom och mellan länder. Ingen generation ska leva på kommande generationers bekostnad.

En hållbar global utveckling har ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner. Alla tre måste respekteras. Fungerande ekosystem är grunden för liv, och därmed också för ekonomin och sociala värden.

De världsdelar vars resursförbrukning svarat för merparten av problemen måste också komma med flertalet av lösningarna. Vi måste främja den innovation av och handel med grön teknik som växer fram i de nya ekonomierna och investera i framväxten av innovativa finansieringsmekanismer som kan finansiera en hållbar utveckling. I takt med att produktions- och konsumtionsmönster i syd ökar belastas miljön mer, vilket leder till att länderna i syd också förväntas ta ett större ansvar för kostnaderna. De rika länderna har ett ansvar att bistå med ren teknik och kunnande.

Rätten till och ansvaret för gemensamma globala nyttigheter

Alla behöver vi vatten, energi och livsmedel. Ett av politikens viktigaste uppdrag är att trygga försörjningen av dessa grundläggande behov – både när övergripande politiska linjer utformas och i konkreta projekt. Insikten om att grundläggande säkerhet bygger på hanteringen av vatten, energi och livsmedel, kom till uttryck i diskussionen inför och under FN:s Rio + 20-konferens.

Vatten behövs för att producera mat och bioenergi. Energi används för att driva jordbruksmaskiner eller transportera mat. Mark och jordbruksprodukter används för att producera den nya tidens energi. När planetära gränsvillkor för utsläpp av växthusgaser överskrids, när vi lider förlust av biologisk mångfald och när kvävecykeln kommer ur balans, får det konsekvenser för både vatten, energi och livsmedel. Politik och åtgärder för att trygga försörjningen av ett av dessa behov måste utformas så att det inte missgynnar försörjningen av de andra.

Miljöpartiet anser att Sverige ska verka för att multilaterala finansinstitutioner ska ta större hänsyn till samspelet mellan vatten, energi och mat vid policyutformning. Målkonflikter bör minimeras och synergier eftersträvas. Sverige bör också verka för motsvarande ordning i berörda politikområden inom EU. Regeringen bör ge relevanta myndigheter och statligt ägda bolag i uppdrag att särskilt i sin utländska verksamhet ta större hänsyn till konsekvenserna för vatten-, energi- och livsmedelssäkerhet.

Jakten på råvaror

Jakten på icke förnybara råvaror som olja, metall och mineraler leder till stor miljöbelastning. Jakten på fossila källor som olja och gas sker på allt mer desperata sätt. Att bryta skiffergas genom att spruta ner kemikalier i grundvattenområden och utvinna olja och gas ur djuphavsbotten och i Arktis innebär oöverskådliga miljöhot. Dessa fossilbränslen är mer miljöförstörande än konventionella olje- och gasprodukter. Rovdriften riskerar att sätta hela vårt ekosystem ur balans. Råvaruanvändningen måste utgå från principer som hushållning, effektivisering och rättvisa. Det är viktigt att i ökad utsträckning sluta råvarornas kretslopp, genom ökad återvinning.

För många utvecklingsländer har förekomsten av råvaror snarast varit en belastning, en källa till korruption och konflikter, i stället för till utveckling.

Den internationella handeln med konfliktmineraler orsakar många övergrepp och så mycket lidande. I östra Demokratiska republiken Kongo återfinns 80 procent av jordens coltan. Landets rikedom har blivit dess förbannelse och en motor i en konflikt som skördat miljontals dödsoffer och påverkat en hel region. I konflikten utsätts kvinnor för systematiskt sexuellt våld och hela samhällen traumatiseras. En hel del görs för att få stora företag att efterfråga råvaror som är certifierade men det saknas en bindande lagstiftning. Sverige måste verka för en EU-lagstiftning och ett globalt certifieringssystem om konfliktmineraler.

Svenska företag är viktiga aktörer på världsmarknaden och har ett stort kunnande både som leverantörer till gruvindustrin och vid själva utvinningen. På hemmaplan har vi kommit långt på miljöområdet och socialt. Det är viktigt att vårt tekniska kunnande och processkunnande kan komma andra till del. Samtidigt är det viktigt att vi ställer om vårt tänkande mer till hushållning och effektivisering, i stället för att fokusera främst på utvinning.

Inom EU förs det genom råvaruinitiativet en samordnad politik för att säkra EU:s tillgång till naturresurser, inte för fattigdomsbekämpning. Handels- och utvecklingspolitiken måste öka handlingsutrymmet för utvecklings-

Fel! Okänt namn på

länderna och samtidigt säkra råvaror, förädlingen och jobben. Sverige ska också verka för ökad transparens och stödja initiativ som EITI (Extractive Industries Transparency Initiative).

Klimaträttvisa och klimatinvesteringar i syd

Klimatfrågan är vår tids största rättvisefråga. Vi måste stoppa fortsatta klimatförändringar, klara anpassningen till den klimatpåverkan som är ofrånkomlig och säkra fattiga människors rätt till utveckling. Det råder idag en skriande brist på rika länder som visar ledarskap och ansvar i klimatpolitiken. Sverige kan, genom sitt förtroende hos utvecklingsländerna, bryta den misstro som låser de internationella klimatförhandlingarna. Klimatförändringarna slår hårdast mot dem som bidragit minst till utsläppen av växthusgaser. Värst drabbas de fattigaste, och av dem är den stora majoriteten kvinnor. Med fler naturkatastrofer ökar deras sårbarhet ännu mer.

De länder som har svarat för merparten av utsläppen och kunnat bygga upp sitt välstånd med billig olja och kol har ett ansvar att hjälpa andra länder. Denna insikt kommer till uttryck i termer som *klimaträttvisa*. FN:s klimatkonvention och överenskommelserna inom klimatförhandlingarna bygger på denna princip.

Stockholm Environment Institute visar i en modell³ hur vi kan anta klimatutmaningen och samtidigt slå vakt om de fattigas rätt till utveckling. Modellen baseras på ländernas historiska ansvar och deras ekonomiska förmåga att bidra, men undantar alla som lever på mindre än 20 US-dollar per dag, oavsett var de bor i världen. Detta är en bra utgångspunkt.

De rika länderna har lovat att överföra 100 miljarder US-dollar per år för klimatarbete från 2020. Beloppet ligger långt under vad de flesta anser kommer att behövas.

Klimatinvesteringar bör ske utan att vi kräver kompensation i form av mer eller mindre fiktiva utsläppsrätter. Finansieringen ska utgöras av nya medel, utöver en bibehållen biståndsnivå, i enlighet med våra åtaganden enligt FN:s klimatkonvention från 1992. I Sverige betyder det en satsning utöver den 1 procent av BNI som går till insatser för fattigdomsbekämpning och demokrati. Genom att öppet och tydligt redovisa vilka nya internationella klimatinsatser som görs minskar Sverige låsningarna i de internationella förhandlingarna.

Miljöpartiet ser gärna att klimatarbetet finansieras genom ”innovativa finansieringsmekanismer”, så länge dessa uppfyller rimliga kriterier. Exempel är globala skatter på internationell sjöfart och flyg, eller finansiella transaktioner, där intäkterna helt eller delvis går till finansiering av klimatarbetet i syd. Det är en fördel om finansieringen också i sig bidrar till klimatnytta. Sverige måste driva på för att höja EU:s ambitioner. EU-målet om utsläppsminskningar bör höjas till 40 procent till 2020 och det behövs ett ökat åtagande för klimatfinansiering i utvecklingsländerna.

³ Greenhouse Development Rights (GDR).

Medlen kan återföras till syd genom demokratiskt uppbyggda fonder, i huvudsak den FN-ledda gröna fonden. Det är viktigt att pengarna används på ett mål- och kostnadseffektivt sätt, samt passar in i mottagarländernas prioriteringar och utvecklingsstrategier.

Rätten till energi

Brist på energi påverkar en stor del av jordens befolkning. Tre miljarder människor är beroende av kol och traditionell biomassa, medan 1,5 miljarder människor helt saknar tillgång till el. Bakom dessa siffror finns oerhörda umbäranden. Hälften av alla barn i utvecklingsländer går i skolor utan el och 30–45 procent av befolkningen i Indien och Afrika får sin hälso- och sjukvård på inrättningar utan el.

Brist på energi hänger ihop med fattigdom i en ond cirkel: Utan större tillgång till energi går det inte att bekämpa fattigdom eller öka jämställdheten mellan kvinnor och män. Det är ett cyniskt kretslopp, ett Moment 22 i arbetet med att nå FN:s millenniemål.

FN:s initiativ ”Sustainable Energy for All” syftar till att öka tillgången till energi, men arbetet går långsamt och det finns dessutom en inneboende konflikt: När energitillförseln ökar är risken stor att det görs med ohållbara energikällor, såsom fossila kraftverk eller vattenkraftverk, vilket strider mot ambitionerna i FN:s klimatkonvention och millenniemålet om hållbar utveckling. Framtidens energi måste komma från förnybara källor.

Inom EU finns en diskussion som syftar till att säkra medlemsländernas och unionens tillgång till energi till låga priser. Diskussionen bygger på en förlegad ansats. Ur såväl ett långsiktigt som globalt perspektiv behövs en politik som bygger på energirättvisa. Utgångspunkten är att alla har rätt till grundläggande energitjänster som matlagning, värme och belysning. Samtidigt måste produktion och konsumtion av energi hålla sig inom de ekologiska ramarna.

Allt fler industriländer lämnar nu den storskaliga och centraliserade elproduktionen i ett fåtal kraftverk till förmån för en småskalig produktion i miljontals olika anläggningar. Utbyggnaden av förnybar energi kan gå mycket fort när många deltar och medborgaren får större kontroll över användning och kostnader. Dessutom demokratiseras produktionen. Användning av feed-in tariffer är en verksam modell för en snabb expansion av småskalig elproduktion också i utvecklingsländer, främst på landsbygden. Dessa länder har inte i lika hög grad som i-länderna byggt fast sig i förlegad teknik, såsom kärnkraft, utan kan ta ett tekniskt språng direkt till de möjligheter som sol, vind och vågor erbjuder – där själva ”energiråvaran” är kostnadsfri och påtagligt mer jämnt fördelad över världen än såväl förekomsten av uranmalm som fossila fyndigheter.

Eftersom energisystemet i ökande grad är globaliserat är det också av betydelse för utvecklingsländer att vi i Sverige dels effektiviserar vår energianvändning, dels påskyndar övergången till 100 procent förnybar energi. Detta kan frigöra resurser och utveckla tekniskt kunnande. Staten bör genom sam-

Fel! Okänt namn på

arbetsprojekt underlätta överföring av det tekniska kunnande som utvecklats i den kommunala sektorn.

Flera länder, nu senast USA, planerar att fasa ut investeringar i kolkraft. Världsbanken har inlett ett åtagande att avsluta investeringar i kolkraft för satsningar på förnybar energi. Sverige bör ge utvecklingsbankerna ett kraftfullt stöd i denna positiva riktning och vi bör motsätta oss den ökande utvinningen av skiffergas. I en grön politik för global utveckling tar staten sitt ansvar och leder och underlättar hållbara investeringar. Statliga företag måste få tydliga ägardirektiv att upphöra med investeringar i fossil industri och det bör utredas hur det statliga exportstödet och utvecklingssamarbetet kan riktas helt mot förnybar energi. Regeringens direktiv för pensionsfonderna bör ändras så att det inte längre blir möjligt att investera i företag med fossil energi som huvudsaklig inriktning.

Rätten till mat

Världens livsmedelsförsörjning är beroende av billig olja och överutnyttjar på flera håll mark- och/eller vattenresurser. Den ohållbara livsmedelsproduktionen rubbar jordens kvävecykel och står för en betydande del av växthusgaser, förlust av biologisk mångfald och spridning av kemikalier. Den pågående klimatförändringen kan slå hårt mot detta redan ansträngda system.

Befolkningen fortsätter att öka – men arealen odlingsbar åkermark krymper snarast. FN:s livsmedelsorgan, FAO, har uppskattat att den beräknade befolkningsökningen och den ekonomiska tillväxten kommer att leda till att efterfrågan på livsmedel ökar med i storleksordningen 60 procent till 2050. FAO bedömer att produktionen kan tillgodose efterfrågan, men det sker till priset av bland annat en kraftigt ökad användning av konstgödsel. En färsk rapport från FN:s miljöorgan, UNEP, påpekar att detta är den största enskilda komponenten i den rubbade kvävecykeln och drar slutsatsen att kväveanvändningen måste effektiviseras genom minskad produktion av animaliska produkter. Samtidigt är kväveanvändningen ojämn. I vissa delar av världen finns ett stort kväveöverskott i jordbruket, men i exempelvis Afrika söder om Sahara finns snarast ett kväveunderskott, vilket innebär att markens bördighet utarmas. Vi vill öka det bilaterala stödet och inom EU och andra fora verka för en ökning av det multilaterala stödet till utveckling av ekologiskt jordbruk, i synnerhet det småskaliga jordbruket i Afrika söder om Sahara.

Dagens livsmedelsproduktion räcker för att föda världens befolkning, men en ojämn fördelning gör att närmare 900 miljoner människor är kroniskt undernärda. Det är en myt att ekologisk produktion inte skulle räcka för att föda världsbefolkningen – det är snarare så att vi måste värna mark och ekosystemtjänster som bidrar till produktiviteten. På motsvarande sätt behöver vi vårda och inte plundra världens fiskeresurser. Fred, rättvisa och jämställdhet bidrar till en effektivare livsmedelsproduktion.

Världens skogar är också under press. Ökande konkurrens om biomassa för mat, foder, fiber och energi har bidragit till satsningar på storskaliga odlingar i syd, ibland utan hänsyn till den bofasta befolkning som kan ha brukat jorden i generationer utan att ha formell äganderätt. Men investeringar i bioe-

nergi i utvecklingsländer kan vara ett effektivt medel för att minska klimatpåverkan och bekämpa fattigdom. För att det ska bli möjligt krävs full respekt för miljölagstiftning och lagar som reglerar lokalsamhällets deltagande, stöd till den lokala skattebasen och att investeringarna genererar arbetstillfällen och stärker den lokala omställningen från fossilt till förnybart.

Om marken ska räcka till både mat och energi utan att hota den biologiska mångfalden, måste den användas mer effektivt. Om de som äter mycket animalisk mat skulle äta mer vegetariskt skulle mark frigöras, detta skulle bland annat kunna uppnås genom ekonomiska styrmedel och mer vegetariskt i offentliga kök.

Rätten till vatten

Förnybara resurser som överutnyttjas blir ändliga. Vatten och fiske är två exempel på detta. Båda behövs för vår livsmedelsförsörjning och har viktiga roller i våra ekosystem. Medan föroreningar av vatten drabbar fisket, skadar försök att kompensera krympande bestånd av vild fisk genom odling vattenkvaliteten. Gödsel från jordbruk och kemikalier står för en stor del av föroreningarna av vårt vatten.

Inom jordbruket är det i första hand konstbevattning som leder till överutnyttjande av vatten. Det finns begränsade möjligheter att hitta nya vattenresurser. Därför måste vi värna befintliga vattenresurser och deras kvalitet genom hushållning och effektivisering. Det finns en omfattande indirekt handel med vatten genom handel med exempelvis jordbruksprodukter. Delar av denna handel är i själva verket nödvändig för vissa länder och regioner med vattenbrist. Det finns också en trend att privatisera vatten, både för jordbruk och för direktkonsumtion.

Fisket är ett numera ökänt exempel på en industri som är för stor i relation till resursbasen. Det finns en omfattande handel med fisk, men samtidigt plundrar rika länder gemensamma eller fattiga länders resurser – genom avtal eller olagligt fiske. Rätt utformat och dimensionerat kan fiskodling utgöra ett viktigt tillskott till matförsörjningen. Fel utformat kan det fördärva både land-, vatten- och havsresurser.

Vi anser att Sveriges internationella samarbete på vattenområdet ska inriktas på att tillgodose alla människors grundläggande rätt till vatten som livsmedel och för sanitet. Vi vill motverka privatisering av dricksvattnet och säkerställa att storskaliga kommersiella användare som industrier, gruvor och storjordbruk betalar för det vatten de brukar, samt renar det som släpps ut i kretsloppen.

Vi vill ge stöd till överföring av teknik och tekniskt kunnande för lokalt anpassade, effektiva vatten- och avloppslösningar både i storstäder och på landet. I områden där brist på vatten kan bidra till konflikter bör Sverige främja en rättvis fördelning, där hushållning och effektivisering är särskilt viktiga.

Vi vill verka för att EU:s fiskeflotta anpassas till vad bestånden tål. Vi vill också stödja uppbyggnaden av fiskekontroll och beståndsuppskattningar i syd. Sverige bör verka både genom EU och internationellt för att stoppa ore-

Fel! Okänt namn på

glerat eller illegalt fiske och stoppa rovfiskeparadisens möjligheter att genom flaggbyte undkomma internationella regelverk.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald är, vid sidan av klimatet och kvävecykeln, ett av tre områden där mänsklig påverkan bedöms överskrida planetära gränsvillkor. Bevarad biologisk mångfald är viktig för ekosystemens förmåga att återhämta sig från störningar såsom klimatförändringar och för att fortsatt kunna tillhandahålla livsnödvändiga ekosystemtjänster.

Avskogning och omvandling av naturskogar till skogsplantager, utvidgning och omvandling av jordbruket, fiske och föroreningar är orsaker till att biologisk mångfald går förlorad. En växande och allt rikare befolkning, samt behovet av att minska konsumtionen av fossila råvaror, kommer att öka trycket på markanvändning och hoten mot biologisk mångfald.

Konventionen om biologisk mångfald antogs vid FN:s toppmöte i Rio 1992 och följdes upp av Nagoyaprotokollet 2011. Det kommer att krävas stort ekonomiskt stöd för att hjälpa fattiga länder att klara av att genomföra protokollets krav på att bland annat skydda 17 procent av landområden och 10 procent av havsområden. Sverige bör motverka satsningar med betydande negativa konsekvenser för biologisk mångfald, både i det bilaterala och i det multilaterala utvecklingssamarbetet.

EU har tagit fram hållbarhetskriterier för biodrivmedel. Dessa behöver skärpas och utvidgas till att också gälla fasta biobränslen. Det behövs också stöd till uppbyggnad av nationella institutioner för att värna biologisk mångfald i utvecklingsländer. Stödet till den ideella miljörörelsen är både kostnadseffektivt och verkningsfullt.

Hållbara städer

Utvecklingen i världens städer är avgörande för en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. Runt år 2030 beräknas omkring sex av tio personer bo i stadsområden.⁴ Urbaniseringen är snabbast i utvecklingsländer, och det är just där som konsekvenserna blir som störst. Hundra miljoner människor bor idag i slumområden, som påverkas av allt från klimatförändringarna till bristande hantering av avfall och sanitet.

Vi har ett stort ansvar att ställa om våra egna städer här och nu. Att satsa på enormt kostsamma motorvägsprojekt som ökar bilismen, istället för hållbara lösningar som kollektivtrafik, är inte att vara ett globalt föredöme. Tvärvisioner visar vi då hur vi bygger in våra städer i ett fortsatt bilberoende med stor klimatpåverkan som följd.

Vi i Sverige har mycket att lära från andra länder. Ett konkret exempel är stadsodling. Ett annat exempel är försök med så kallad deltagarbudget, där kommuninvånare ges direktdemokratiskt inflytande över en del av den kommunala budgeten. Allt fler svenska kommuner ingår kommunala partnerskap

⁴ http://www.urban.lu.se/forskningen/stadsutveckling_i_utvecklingslander/.

med kommuner i utvecklingsländer och här finns goda förutsättningar för ett ömsesidigt berikande utbyte av kunskaper och insikter. Inom en rad politikområden – från klimatåtgärder till medborgarinflytande – förefaller det ofta vara lättare att åstadkomma förändring på kommunal nivå än på nationell och övernationell nivå.

Sverige kan spela en roll för hållbar stadsutveckling. Våra gemensamt ägda bolag kan sprida kommersiellt intressanta miljötekniska lösningar till andra delar av världen. Idag hämmas de av otidsenlig och missriktad lagstiftning. Kommunallagen behöver ändras så att de kommunala bolagen kan verka på villkor som är likvärdiga de som privata och statliga bolag har.

I många städer slås lokala marknader med stor mångfald ut av transnationella aktörer utan lokal förankring. Vi vill värna lokala aktörer och ett lokalt arbetsliv. En annan faktor som bidrar till likriktning är kommersialiseringen av det offentliga rummet, vilket också driver på en ökande konsumtion av varor som tär på jordens resurser.

Sverige påverkar också den globala stadsutvecklingen genom svenska företag som agerar internationellt. De svenska exportorganen har ett stort ansvar att stödja företag som har smarta lösningar för städer, och ställa krav som utesluter exportkrediter till ohållbara lösningar, exempelvis motorvägsutbyggnad.

För många innebär stadslivet att en dröm går i uppfyllelse, för andra kan det innebära att en dröm om att stanna kvar i sin hemby går i kras. Därför behöver stadsutveckling kopplas till utveckling även på landsbygd. I utvecklingsländer handlar det inte minst om angelägna jordreformer och en omställning från plantagejordbruken. Sverige har ett ansvar för att se till att svenska företag inte agerar på ett sådant sätt att människor på landsbygden berövas sin mark och möjligheten att försörja sig och tvingas in i slummen. Sverige bör också bidra till att stärka småbrukares äganderätt.

Fred och mänsklig säkerhet

Krig och konflikter både orsakar fattigdom och försvårar fattigdomsbekämpning. Väpnade konflikter är ofta ett resultat av ojämlig resursfördelning, brist på demokrati eller mänskliga rättigheter, samt minskande naturresurser. En utvidgad säkerhetsanalys visar att risken för väpnade konflikter ökar med konkurrens inom och mellan länder om energi, vatten, mat och mineraler. Insatser för fred och säkerhet är därför helt avgörande även för fattigdomsbekämpningen.

Sverige har idag ingen tydlig fredspolitik, vilket får konsekvenser för all utrikespolitik. Det finns en beredskap mot krig, men inga system för att säkra fred. Det finns ingen fredsenhet inom UD eller Försvarsdepartementet, det finns ingen konsensus om vad fred är och Sverige deltar inte lika aktivt i medlingsuppdrag som tidigare. Sveriges fredsbevarande insatser har blivit stridande. Miljöpartiet vill betona fredsarbetet där militära insatser görs överflödiga till förmån för civila och långsiktiga engagemang för att förebygga väpnade konflikter och bygga hållbar fred.

Fel! Okänt namn nå

Förebyggande av väpnad konflikt

Alla väpnade konflikter kan förebyggas och därmed undvikas. Dock finns det en bristande politisk vilja att prioritera förebyggande insatser. Omvärlden brukar istället reagera när våldet redan har brutit ut. Sverige bör i möjligaste mån bidra till att förebygga väpnade konflikter för att skydda civilbefolkningen och minimera humanitärt lidande.

Svenska insatser i konflikthärdar bör i första hand inriktas på förebyggande åtgärder. En del av detta "early warning-system" kan vara inrättandet av en europeisk civil fredskår: en beredskapsstyrka av diplomater, freds- och utvecklingsarbetare som skickas till områden där en konflikt kan komma att övergå i väpnad strid.

FN-systemet, inklusive de konventioner som Sverige har ratificerat, ger ramar och verktyg för att stävja kränkningar och brott, skydda civilbefolkningen samt utkräva ansvar från de skyldiga. För att stärka vår trovärdighet internationellt bör Sverige förbättra sin beredskap att leva upp till våra åtaganden. Genom att inte ta direkt ställning i konflikter, men samtidigt inte vara neutralt inför brott och kränkningar, kan Sverige förbättra sin trovärdighet och sitt anseende som en aktör för fred. Det skulle öppna dörrar för att bidra positivt till fredsprocesser och förhandlingar i linje med vår historia av neutralitet och alliansfrihet.

Mänsklig säkerhet

Allt fler delar uppfattningen att de största hoten mot säkerheten i världen inte kan lösas med militära medel. Begreppet säkerhet bör därför ses över då staters säkerhet idag inte enbart handlar om militärt skydd. Territoriets säkerhet hamnar ibland i konflikt med människors säkerhet. Det är idag inte stater som krigar mot varandra, utan majoriteten av dagens väpnade konflikter är inomstatliga, där främst civilbefolkningen drabbas.

Mänsklig säkerhet handlar därför om att fokusera på människors skyddsbehov och möjlighet att utöva sina mänskliga rättigheter istället för att värna staters gränser. Det finns behov av att lyfta upp olika gruppers säkerhetshot, liksom säkerhetshot direkt riktat mot kvinnor. Vi vill se en politik som sätter mänsklig säkerhet före territoriell och som värnar ett fungerande samhälle även i krissituationer. Fred är inte bara målet utan även vägen dit.

Fredsbyggande

Mänskligheten har utvecklat mängder av verktyg för att kunna hantera konflikter och bekämpa orättvisor genom icke-våld. Våld kan aldrig accepteras som en metod för att åstadkomma politisk förändring. Med detta sagt får vi inte överge vår skyldighet att skydda individer, i värsta fall med hjälp av vapenmakt, när FN så beslutar. Miljöpartiet stödjer förslaget om att inrätta ett fredsinstitut inom EU. Tanken är att skapa en europeisk institution som kan bedriva informell diplomati och medling med större frihet än vad som är möjligt med gängse diplomatiska instrument.

Det finns inga ”quick fixes” för att bygga en hållbar fred. För att en hållbar fred ska bli möjlig krävs att konfliktorsakerna hanteras, samt rättvisa, försoning och säkerhet. Dessutom behövs det möjligheter att utkräva ansvar av dem som brutit mot eller kränkt mänskliga rättigheter och internationell rätt. Fler aktörer behöver få möjlighet att delta i fredsprocesser, både vid förhandlingar och i det långsiktiga arbetet för att förankra fredsprocessen samt nå försoning. Ett vanligt problem är dock omvärldens ointresse och bristande engagemang när våldet väl har avstannat. Sverige kan spela en konstruktiv roll genom att stanna kvar i länder, i form av stöd både till institutioner och till civilsamhället. Fredsbyggande tar tid och måste få ta tid. Därför är det fel att lämna länder där vi haft en viktig roll i freds- och försoningsarbetet innan målen med insatserna är uppnådda.

Kvinnor, fred och säkerhet

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 som belyser att män och kvinnor drabbas olika i krig. Den kompletterades senare med resolution 1820 med innebörden att sexuellt våld mot civila och våldtäkt kan vara krigsbrott. Med resolutionerna lovar FN och medlemsländerna att vidta konkreta åtgärder för att bland annat öka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och fredsfrämjande insatser, stödja kvinnors fredsinitiativ i konfliktområden och integrera ett jämställdhetsperspektiv i freds- och säkerhetsfrämjande och humanitära insatser.

Endast 36 länder har i dag nationella handlingsplaner för resolution 1325. Den svenska handlingsplanen gick ut 2012. Regeringen förlängde då handlingsplanen utan att revidera den. Sveriges regering borde driva arbetet med 1325 och 1820 tydligare inom EU och driva att samtliga medlemsländer arbetar fram handlingsplaner. När Sverige deltar i internationella militära insatser ska samarbete prioriteras med de länder som aktivt arbetar med 1325-resolutionen.

Militära interventioner

I väpnade konflikter behövs det ibland ett snabbt ingripande från det internationella samfundet för att stoppa våldshandlingar och övergrepp mot civilbefolkningen och för att skapa ett utrymme för parterna att förhandla. Vetoätten i säkerhetsrådet stoppar dock många gånger nödvändiga åtgärder, vilket kan leda till stort lidande. Miljöpartiet anser att FN-systemet måste reformeras. Att ta bort vetoätten är ett önskvärt första steg.

Beslut om militär intervention bör dock alltid ses som en sista utväg, efter att allt annat har prövats, exempelvis politiska och ekonomiska interventioner, såsom sanktioner. Om beslut om FN-ingripande fattas i säkerhetsrådet kan Sverige delta utifrån vårt mervärde och vår expertis både civilt och militärt. Mervärdet av en svensk insats måste vara tydligt, liksom de positiva och negativa konsekvenserna, både på kort och på lång sikt.

Konfliktkonsekvensanalyser bör tas fram i samverkan med relevanta aktörer. Civil-militär samverkan, då mandat och roller blandas ihop, är problema-

Fel! Okänt namn på

tiskt och ibland direkt farligt för de civila aktörer som arbetar i konfliktområden.

Nedrustning

Miljöpartiet står bakom FN:s målsättning om allmän och total militär avrustning. Vapen leder inte till ökad säkerhet, istället ökar risken för dödligt våld både i konfliktländer och post-konfliktländer. Idag dör en halv miljon människor om året av lätta vapen, varav många i icke-konfliktländer. Det pågår internationella initiativ för nedrustning och ökad kontroll av vapenhandeln, både när det gäller konventionella vapen, kärnvapen och andra icke-konventionella vapen som kemiska eller biologiska vapen. Sveriges officiella röst har dock till stor del tystnat i nedrustningsarbetet i takt med att den svenska vapenexporten ökar. I maj 2013 skrevs ett uttalande under av en mängd länder om behovet av kärnvapennedrustning av humanitära skäl. Sverige fanns inte bland undertecknarna och har tidigare gått ur New Agenda Coalition. Miljöpartiet anser att Sverige ska agera föregångare och ett föredöme i nedrustningspolitiken istället för bromskloss.

Det finns ingen internationell beredskap för att hantera en kärnvapenkonflikt eller dess humanitära konsekvenser. Trots att Internationella domstolen har uttalat att alla kärnvapenländer ska nedrusta, accepteras det att vissa stater har kärnvapen. Alltför länge har kärnvapenstaterna fått bestämma hur frågan om kärnvapnen ska hanteras. Icke-kärnvapenstaterna måste få ökat inflytande.

Avveckling av krigsmaterielexport

Utvecklingsfrågor och säkerhetsfrågor är tätt sammanvävda. Enligt FN utgör den militära kapprustningen ett av de främsta hoten mot genomförandet av utvecklingsmålen. Världen spenderar 8 000 miljarder kronor på militär rustning varje år – en bråkdel av dessa pengar skulle kunna utrota hungern i världen. FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon sade 2012 att ”världen har för mycket vapen och freden är underfinansierad”. Vi delar den uppfattningen och värdesätter att ett globalt regelverk, Arms Trade Treaty, antogs 2013 som ett första steg mot större kontroll av vapenhandeln.

Den övervägande delen av världens vapen säljs från rika länder, medan de flesta väpnade konflikter pågår i fattiga länder. Sverige ska bidra till militär nedrustning i världen. Miljöpartiet de grönas mål är därför en avvecklad vapenexport. Krigsmateriel ska inte säljas till konfliktområden eller områden som riskerar att hamna i en konfliktsituation. Krigsmaterielexport till diktaturregimer eller till länder där människorättskränkningar är utbredda kan bidra till en ökad instabilitet med grova brott mot mänskliga rättigheter som följd. Det innebär också att regimer legitimeras. Artikel 8 i EU:s uppförandekod är helt i linje med PGU och anger att vapen inte ska säljas till länder med fattigdomsproblematik. Trots detta har Sveriges krigsmaterielexport fortsatt att öka under det senaste decenniet och vi är idag världens största exportör per capita. Vi anser att Sverige ska vara en stark röst i det internationella arbetet för en reglerad och minskad vapenhandel.

Frågan om vapenindustrin måste kopplas till detta. Forskning visar på möjligheterna att ställa om vapenindustri till grön industri. Sverige bör aktivt ta ställning mot utvecklandet av nya vapentyper, t ex drönare. Det är omöjligt att förutsäga de humanitära konsekvenserna av dessa nya vapen, och vapen som urskillningslöst dödar civila bör ses som illegala i linje med internationell humanitär rätt.

Migration

Människor har alltid rört på sig och kommer alltid att göra det. Migration är mänsklig utveckling. En del åker utomlands för att studera eller arbeta, andra för att de har funnit kärleken. Vissa flyttar tillbaka, andra inte. Ofta är flytten inte frivillig utan en följd av konflikt, förföljelse eller fattigdom, som har gjort det omöjligt att bo kvar. Redan i dag ser vi hur klimatförändringarna tvingar människor att fly på grund av extrem torka, översvämningar och oväder.

Fri rörlighet

Miljöpartiet de gröna har en vision om en värld utan gränser, där alla människor kan flytta om de vill, och ingen tvingas fly. Vi tror inte på länders rätt att välja sina invånare, vi tror på människors rätt att välja var de vill bo. Vi ska möta människor med möjligheter, inte murar. Alla ska kunna leva, arbeta och förverkliga sina drömmar där de önskar. Fri rörlighet borde vara en mänsklig rättighet.

UNHCR:s senaste rapport visar att 45,2 miljoner människor befann sig på flykt i slutet av 2012, jämfört med 42,5 miljoner i slutet av 2011. Av dem som flydde krig, konflikter eller förföljelse under 2012 var 15,4 miljoner flyktingar, 937 000 asylsökande och 28,8 miljoner människor på flykt i sitt eget land (internflyktingar). Det är det högsta antalet sedan 1994.

Att fly är inte ett brott. Det är en överlevnadsmekanism. Oavsett om det handlar om flykt för att få mat för dagen eller flykt undan politisk förföljelse, har individen samma värde och behov av skydd. Om möjligheten finns väljer de allra flesta människor att bo i sina hemländer, men i alla tider har möjligheten att flytta varit en reglerande ventil för både människor i konfliktområden som söker säkerhet och människor i fattiga länder som söker en ljusare framtid. Skillnaden dem emellan är att den som söker skydd undan en konflikt har möjlighet att söka asyl i ett annat land, medan den som flyr fattigdom eller klimatpåverkan inte omfattas av något internationellt rättsligt skydd. Det behövs därför en ny Genèvekonvention som är anpassad till dagens flyktorsaker och inte gårdagens.

Förbättrad levnadsstandard och hälsovård innebär stigande medellivslängd i nästan alla länder. Det är en fantastisk framgång, men innebär också nya utmaningar då efterfrågan på arbetskraft utifrån ökar samtidigt i både Australien, Asien, Amerika och Europa. I Afrika går utvecklingen mot en åldrande befolkning lite långsammare och många unga kommer förmodligen att migrera. Kvar blir äldre föräldrar i länder utan fungerande trygghetssystem i

Fel! Okänt namn på

kombination med en kultur där generationer ofta lever tillsammans. Sverige bör därför återinföra möjligheten för äldre föräldrar att få återförenas med sina barn om de inte har några anhöriga kvar i hemlandet, den så kallade sista länken.

Remitteringar

Frivillig migration är positivt för migranten själv, för ursprungslandet och för mottagarlandet. Enligt FN:s Human Development Report 2009 bidrar migranter till ekonomisk utveckling både i sina nya och gamla hemländer. De globala remitteringarna, pengar som migranter skickar till sina hemländer, är enligt Världsbanken tre gånger så stort som det globala biståndet. Något av det absolut viktigaste länder kan göra för att bidra till ekonomisk utveckling och välbefinnande är att göra det enklare att röra sig över gränserna.

Det ”dolda bistånd” som remitteringarna utgör ska inte underskattas. År 2010 handlade det enligt Världsbanken om 325 miljarder dollar. Det finns dock väldigt lite kunskap om remitteringar och dess påverkan på ekonomisk utveckling, vilket behöver ändras. Regeringen bör ge Statistiska centralbyrån, Riksbanken och Finansinspektionen i uppdrag att säkerställa att Sverige i fortsättningen lämnar säkra uppgifter om remitteringar från Sverige till Världsbanken.

Kostnaderna för att skicka remitteringar från Sverige behöver sänkas. I en rad andra europeiska länder har åtgärder vidtagits för att göra det lättare att sänka transfereringskostnaderna. Även Sveriges regering borde ta initiativ för att sänka kostnaderna för att skicka remitteringar.

Miljö- och klimatflyktingar

Allt tyder på att klimatpåverkan och konflikter om naturresurser i framtiden i allt större utsträckning kommer att påverka både ekosystem och människor på ett påtagligt sätt. Förändringar i temperatur och nederbörd kommer att påverka områdets försörjningsförmåga så att de i praktiken blir helt obrukbara. Redan i dag har gränsen för var odling är möjlig förskjutits söderut i länderna söder om Sahara och brist på vatten i bergskedjor leder till folkförflyttningar på grund av minskade mängder färskvatten. För att förebygga framtida resurskrig, massförflyttningar och nya etniska konflikter är det därför mycket angeläget att ansträngningar görs för att minska klimatförändringarna och ge stöd till klimatanpassning.

Andra exempel på orsaker till migration är ökad miljöförstöring och utsläpp i vattendrag till följd av att utvecklingsländer producerar alltmer av västvärldens produkter, vilket bidrar till att vattenkvaliteten blir sämre för många i dessa länder. Andra exempel är att dålig miljölagstiftning och efterlevnaden av de få lagar som finns gör att många städer och fabriker uppströms skickar orenat avfallsvatten ut i floder som är vattentäkt för miljonstäder nedströms. En ofta förbisedd orsak till migration är dåligt genomtänkta utvecklingsprojekt, exempelvis dammbyggen med ett genomsnitt på 44 000 tvångsförflyttade per damm. Om de rika länderna tog ansvar att ta emot

miljö- och klimatflyktingar i förhållande till de egna utsläppen skulle länder som i dag inte tar emot många migranter i framtiden tvingas att göra det.

Ekonomisk utveckling och rättvisa

Den ekonomiska utvecklingen har lyft hundratals miljoner människor ur fattigdom, men den har också tårt på planetens tillgångar och skapat enorma utmaningar i form av klimatförändringar och miljöförstöring. Idag sker en allt större del av handelsutbytet mellan länder i syd. De stora tillväxtekonomierna Brasilien, Kina och Indien har snart en större produktion än Kanada, USA och de större europeiska länderna tillsammans. En grön politik för global utveckling måste ge förutsättningar för hållbara och inkluderande ekonomiska tillväxtprocesser i utvecklingsländerna och den måste ha fokus på rättvisa spelregler på den globala marknaden.

Handelspolitik som främjar PGU

Internationell handel ökar möjligheten till global utveckling. Mer handel medför generellt fler investeringar, stärkt konkurrenskraft och bättre levnadsstandard. Tätare handelskontakter bidrar till tekniköverföring från rika till fattiga länder – en nyckel för att klara klimatförändringarna. Men handel innebär också risker. När handel sker mellan parter med olika förutsättningar kan den bidra till ökad ojämlikhet. I kombination med svaga miljöregler kan handel leda till utarmning av våra resurser.

EU-länderna har under senare år avskaffat många tidigare handelshinder. Samtidigt kvarstår subventioner till jordbruk, tullar och kvoter som bidrar till en orättvis världshandel och försämrade möjligheter till omställning. Det visar inte minst EU:s strafftullar på import av solpaneler. WTO:s ramverk för handel har inte utformats med hänsyn till utvecklingsländernas intressen eller miljöhänsyn, industritullarna är en av de stora stöttestenarna. Förhandlingarna om de ekonomiska partnerskapsavtalen, EPA, mellan EU och AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stilla Havet har fått kritik för att skapa ännu mer ojämlika konkurrensvillkor. Utvecklingsländerna ges inte möjlighet att skydda känsliga sektorer och begynnande industri. Sverige måste verka för att alla förhandlingar om nya handelsavtal också ska vara förenliga med gällande internationell rätt om mänskliga, sociala och arbetsmässiga rättigheter och säkerställer att miljöhänsyn tas.

Vi har ett ansvar att bidra till att regelverk för handel inte förvärrar situationen för fattiga, eller minskar det politiska handlingsutrymmet för utvecklingsländernas regeringar att självständigt utforma och driva sina utvecklingsstrategier. Vi ska också verka för att gynna utvecklingsländernas situation på vår egen marknad och på världsmarknaden. Att ha långsiktiga spelregler som gör svenska företag till föregångare inom områden som miljö och mänskliga rättigheter skapar möjligheter för både människor och miljö.

Fel! Okänt namn nå

Förbättrad tillgänglighet av läkemedel och miljöteknik

Inom WTO finns en överenskommelse som möjliggör för länder att producera och exportera billiga läkemedel, det så kallade TRIPS-avtalet. De juridiska och politiska processer som ett land måste gå igenom för att kunna nyttja avtalet är dock så krångliga att utrymmet inte används. Läkare utan gränser menar att överenskommelsen snarare utgör ett hinder för produktion och export av billiga läkemedel. Det är viktigt att syftet och målen med TRIPS-avtalet verkligen kan förverkligas. Fattiga länder måste ges rätten att producera, köpa och sälja mediciner som räddar liv. Det krävs en revidering av TRIPS-avtalet. Vi anser därför att riksdagen ska uppmana regeringen att verka för att lösa problemet kring begränsningarna med den så kallade tvångslicensieringen så att även de fattigaste utvecklingsländerna kan säkerställa en god tillgång till läkemedel.

Med tanke på de utmaningar världen står inför när det gäller bland annat klimatförändringarna och hotet mot biologisk mångfald menar vi att det är angeläget att också miljöteknik ges samma undantag som livsbesparande mediciner har fått genom TRIPS-avtalet. För att utvecklingsländer både ska klara av att bromsa sina egna utsläpp av växthusgaser och samtidigt utvecklas utan att belasta miljön behöver de tillgång till modern miljöteknik. Genom att förändra patentlagstiftningen skulle tekniköverföringen gynnas då många utvecklingsländer i dag inte har råd med den modernaste och miljövänligaste tekniken, utan är hänvisade till en gammal teknik där patenträtten har gått ut. Regeringen uppmanas att i internationella klimatförhandlingar verka för detta.

Jämställd handel

Av de 1,3 miljarder människor i världen som lever i fattigdom är 70 procent kvinnor. Kvinnor har i regel svårare att få tillgång till utbildning, egendom, krediter och politiska beslutsinstanser. Att motverka diskriminering och stärka kvinnors ekonomiska ställning och inflytande är därför avgörande för att nå en effektiv bekämpning av fattigdomen världen över. Sverige bör verka för att nya handelsförhandlingar föregås av en analys av hur avtalen påverkar kvinnor och möjligheten att nå de av FN:s millenniemål som berör kvinnors situation.

En översyn av samstämmigheten mellan målen för Sveriges jämställdhetspolitik och handelspolitik behövs. Sverige bör verka för att EU ska bistå utvecklingsländerna med att utveckla kapaciteten att utforma, förhandla fram och genomföra handelspolitik som främjar en jämnt könsfördelad ekonomisk utveckling. Genusbudgetering som standardverktyg i handelspolitiken kan vara ytterligare en strategi för att bidra till jämställdhet.

Exportpolitik

De centrala frågorna i PGU – fattigdomsbekämpning, miljö- och klimathänsyn samt främjande av mänskliga rättigheter – är i dag inte styrande för den svenska exportpolitiken. I den mån dess regelverk begränsar enskilda insatser ligger betoningen främst på att undvika att exporten tar allvarlig skada, istället

Fel! Okänt namn på

för att aktivt främja respekt för rättigheter och hållbar utveckling. Exportorgan som Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit måste säkerställa att affärer med utlandet främjar mänskliga rättigheter, miljöhänsyn eller fattigdomsbekämpning.

Miljöpartiet anser att en grundregel för det svenska exportstödet ska vara att företag inte ska få svenska skattepengar, lån eller garantier till projekt som leder till en negativ social påverkan eller miljöpåverkan i utvecklingsländer. Miljöpartiet vill att företag som gör sig skyldiga till nämnvärda överträdelser ska kunna avstängas från framtida exportkreditstöd.

På global nivå ansvarar OECD för frågan om villkor för export. 2012 antogs en revidering av OECD-ländernas gemensamma riktlinjer för miljömässig och social hänsyn i exportkreditverksamheten, de så kallade Common Approaches. Riktlinjerna är inte bindande utan fungerar snarare som rikriktare för krav och procedurer bland de anslutna OECD-ländernas exportkreditorgan. Sverige bör verka för att dessa principer om exportkrediter till fattiga länder skärps med avseende på miljö och mänskliga rättigheter, och att de blir bindande.

I dag råder omfattande sekretess kring det svenska exportfrämjandet, vilket försvårar offentlig granskning och ansvarsutkrävande. Miljöpartiet vill att insynen i det statliga exportfrämjandet ska förbättras och att möjligheterna till ansvarsutkrävande utvidgas.

Företags ansvar

Det rapporteras ofta om företag som bryter mot de mänskliga rättigheterna, som inte tar miljöhänsyn eller hänsyn till arbetstagarnas rättigheter. Det sker överallt i världen. För att sätta stopp för företag som agerar fel eller som missköter sig behövs det ett bindande globalt regelverk. Ett sådant skulle leda till en hållbar konkurrens och innebära att ”goda” bolag premieras. Det behövs ett minimiregelverk, med sanktioner, ett golv som inget företag i världen får lov att gå under. Utan ett bindande regelverk, kopplat till någon form av sanktioner, kan vi aldrig ställa företagen till ansvar för att de inte har upprätthållit respekten för miljö och de mänskliga rättigheterna. Ett globalt regelverk är på gång, men tyvärr har regeringen hittills inte anammat idén att det ska vara bindande utan istället agerat för att det ska fortsätta att vara frivilligt.

Miljöpartiet anser att Sverige ska gå i bräschen för ett globalt bindande regelverk för företags ansvar, både vad gäller miljö samt mänskliga och fackliga rättigheter. Utöver detta vill vi också att det ska vara möjligt att ställa företag till ansvar med hjälp av skadeståndsrätten. Ett sådant exempel är den amerikanska lagstiftningen Alien Tort Claims Act (ATCT) som möjliggör skadeståndstalan för människorättsbrott som amerikanska företag och medborgare begått utanför landets gränser. Sverige har en skyldighet att utreda misstankar om svenska företags delaktighet i brott.

Statliga bolag och AP-fonderna

Bland aktörerna på den internationella kapitalmarknaden finns fyra AP-fonder som ska förvalta svenskarnas inkomstpension för att ge befolkningen en trygg

Fel! Okänt namn på

framtid. Idag använder dessa fonder betydande belopp till att stödja fossila energikällor, samtidigt som investeringarna i förnybar energi är små. Statens fonder fungerar därför sämre än vissa stora privata aktörer. AP-fonderna används också för att investera i utvinningsindustrin, till men för urfolk i bland annat flera länder i Latinamerika.

Miljöpartiet anser att statens resurser ska investeras i den omställning till ett klimatsmart samhälle som krävs de närmaste decennierna. Vårt gemensamma kapital, såsom pensionsfonder och statliga investeringar, bör så långt det är möjligt användas för att möjliggöra och påskynda den globala omställningen från fossila bränslen till förnybara energikällor. Fonderna ska inte användas på ett sådant sätt att de försämrar människors livsförutsättningar i andra delar av världen.

Sommaren 2013 meddelade Världsbanken att investeringarna i kolkraft ska fasas ut. Sverige ska inte vara sämre. Regeringen bör se över samtliga regleringsbrev och ägardirektiv till alla statliga myndigheter och verk, och se till att det inte blir möjligt med nya investeringar i eller subventioner till fossil energi – dessa ska istället användas till en grön omställning.

Korruption

Korruption försvårar och undergräver demokratin och skyddet av mänskliga rättigheter. Den är ett hinder för investeringar och handel och äventyrar god samhällsstyrning genom att minska förtroendet för samhällets institutioner och för marknadsekonomin.

I många länder finns en utbredd korruption, storskalig som småskalig, privat som offentlig. Bekämpande av korruption måste utgå från att alla länder kan drabbas av den. Korruption kräver både en givare och en mottagare. Korruptionen bör bekämpas vid källan och kan i många fall hittas i den rika delen av världen. Inom exempelvis vapenindustrin är korruptionen utbredd och när företag från den rika delen av världen mutar sig fram sätts en ond spiral i gång och en korruptionskultur kan sprida sig i samhället.

Sverige är en av världens främsta vapenexportörer. Miljöpartiet menar därför att regeringen måste agera och aktivt ta avstånd från vapenindustrins användande av motköpsaffärer, eller offsetaffärer som det också brukar kallas. Detta är särskilt viktigt när Sverige vill sälja vapen till utvecklingsländer.

Det råder idag stor enighet om att motköpsaffärer generellt är något dåligt eftersom de anses strida mot frihandelns principer. De hindrar den fria konkurrensen, omgärdas av nästintill obefintlig transparens och öppnar för korruption. Världshandelsorganisationen (WTO) har av dessa skäl i princip förbjudit offsetaffärer. Eftersom överskottet på vapen är så stort i världen görs undantag för just krigsmateriel.

EU-kommissionen och riksdagens försvarsutskott har tidigare påpekat att det finns en stor risk att det land som köper vapensystemen i själva verket är mer intresserat av själva motköpet än av det krigsmateriel det köper. Enligt Transparency International är offsetaffärer ett sätt att betala korrupta regeringsföreträdare i köparlandet. Hemliga agenter i affärsöverenskommelser är ett annat stort problem. Svensk lagstiftning och regelverk kan fortfarande

utvecklas på området. Statliga myndigheter och organ måste ha ett större mått av transparens och ett tydligare regelverk. Inspektionen för strategiska produkter och exportorganen måste ha tydligt utskrivna klausuler om att korruption och hemliga agenter inte får förekomma i affärsverksamhet uppbackad av svenska staten. Media och civilsamhället har centrala roller i att bekämpa korruption och ska ges de bästa förutsättningar att utkräva transparens och ansvar.

Kapital- och skatteflykt

Enligt Global Financial Integrity (GFI) har det mellan 2001 och 2010 skett ett utflöde av pengar i form av kapitalflykt från utvecklingsländerna på nästan 6 000 miljarder dollar, vilket är sex gånger flödet av bistånd under samma period. Det är pengar som skulle kunna användas till att både bekämpa fattigdomen och hantera effekter av klimat- och finanskrisen. Runt 31 procent av pengarna kommer från kriminell verksamhet som drog-, människo- och vapenhandel, och 3–5 procent kommer från korruption. Nästan två tredjedelar av kapitalflykten sker genom internationella företag som har verksamhet i utvecklingsländerna. Flera av skatteparadisen finns i Europa, och EU har därmed ett särskilt stort ansvar för att ta itu med denna problematik.

De steg som hittills tagits av OECD, EU och G20-länderna är bra men inte tillräckliga. Miljöpartiet vill att Sverige aktivt ska söka allianser för arbete mot kapitalflykt. Statligt ägda bolag måste ges tydliga ägaranvisningar med en uppföljning som säkerställer att de inte bidrar till kapital- eller skatteflykt. I detta sammanhang behöver Sverige även driva på för att bredda EU:s lagstiftning för landspecifik rapportering. Krav på sådan måste gälla alla branscher, inte enbart råvaruutvinnings- och skogsindustrin. För att kunna spåra och upptäcka företags skatteflykt krävs förutom uppgifter om betalningar till offentliga förvaltningar, även uppgifter om vinster, inköp, försäljningar, produktionsvolym, tillgångar och kostnader för arbetskraft. EU-parlamentet tog i februari 2010 ett utmärkt initiativ för automatiska och multilaterala informationsbytesavtal på global nivå. Regeringen bör verka för liknande avtal på global nivå inom internationella finansiella institutioner som IMF och Världsbanken.

Ett generellt problem för alla länder, men särskilt för låginkomstländer, är att expertis på att undvika skatter ofta återfinns i den privata sektorn, men kunskap för att bekämpa skatteflykt saknas inom den offentliga sektorn. Skatteverket bör få ökade resurser för att inom OECD och andra organ utveckla arbetet med att hindra skatteflykt från utvecklingsländerna. Sverige bör också kunna bistå utvecklingsländer med expertis. Sverige bör verka för ett automatiskt öppet informationsutbyte på multilateral nivå och att FN:s skattekommitté stärks. Informationsutbyte om kapitalflöden mellan länder måste göras till automatiska processer, som del av en internationell standard.

Innovativa finansieringsmekanismer

Kraftigt ökade ekonomiska resurser behövs för att fortsätta arbetet med, och på sikt kunna nå, millenniemålen. En skatt på finansiella transaktioner (Fi-

Fel! Okänt namn på

nancial Transaction Tax, FTT) har under många år förts fram som en alternativ mekanism för att finansiera utveckling. Efter finanskrisen 2008 har frågan aktualiserats och vunnit ökat politiskt stöd. Regeringarna i Frankrike och Tyskland är aktivt pådrivande och den franske presidenten har gjort tydliga uttåg om att en del av intäkterna från FTT bör öronmärkas för internationellt utvecklingsarbete. Det är beklagligt att den svenska regeringen aktivt valt att inte tillhöra den grupp, av idag 11 länder, i EU som arbetar för att införa en skatt på finansiella transaktioner, FTT.

Miljöpartiet anser att FTT kan bidra såväl till finansiell stabilitet som till att generera resurser för utvecklingsarbete och klimatarbete. Den långsiktiga ambitionen bör vara FTT på global nivå, men i dagsläget ter sig EU-nivån mer realistisk och det är då avgörande att skatteintäkterna går tillbaka till medlemsländerna, som suveränt bör disponera dessa medel.

En global skatt på koldioxid är ett annat förslag som skulle ge ökade resurser till FN:s arbete och samtidigt skapa incitament att minska världens koldioxidutsläpp. En sektorsövergripande skatt på koldioxid bör i dagsläget utformas som en minimiskatt som administreras av respektive land så att ansvarfulla länder har möjlighet att gå före. Däremot regleras gränsöverskridande utsläppskällor som flyg- och sjöfartens bunkerbränslen med fördel genom en globalt harmoniserad skatt vars intäkter går till FN:s utvecklingsarbete. Sverige bör verka för sådana skatter internationellt och genom EU.

Det globala ansvaret – internationella finansiella institutioner

Världsbanken och Internationella valutafonden (IMF) har stort inflytande över utvecklingen i världen. IMF:s och Världsbankens lösningar på ekonomiska problem har varit omfattande besparingsprogram i kombination med hårdare budgetregler, vilket har fått svåra sociala konsekvenser. Resultatet av motsvarande åtstramningspolitik ser vi nu på närmare håll i eurozonens krisländer.

Den ekonomiska krisen har satt strålkastarljus på hur det globala finanssystemet fungerar, eller rättare sagt, inte fungerar. IMF och Världsbanken är i behov av reformering, med avseende både på styrning och på innehåll i politiken. IMF och de europeiska ledarna betraktar skuldskrisen som ett utslag av bristande budgetdisciplin. Kritiken mot IMF:s politiska inriktning gentemot utvecklingsländerna har varit omfattande, inte minst bland många låg- och medelinkomstländer. Såväl folkrörelser som FN har påpekat att IMF:s åtstramningskrav förvärrat krisens effekter i ett flertal länder, och krav på mer flexibla villkor har också rests. I IMF:s program behöver större social hänsyn tas och större fokus behöver läggas vid jämställdhet. Fackliga rättigheter och avtal måste respekteras.

Det är viktigt att det finns en institution av IMF:s karaktär, men först när IMF:s maktstruktur demokratiseras och återspeglar dagens ekonomiska maktförhållanden kan en global finansiell arkitektur skapas. Små, kraftigt överrepresenterade länder måste gå med på att minska sin röststyrka eller avstå representation i de beslutande organen. Ett första steg är att begränsa antalet

”europeiska” stolar i styrelsen till två: en för EU som helhet och en för euro-länderna.

Miljöpartiet anser att Sverige ska driva på för att de multilaterala utvecklingsbankernas utlåning till fossil energi ska upphöra. I stället bör energiutlåningen fokuseras på tillgång till förnybar energi för de 1–2 miljarder människor som saknar grundläggande energitjänster, samt energieffektivisering.

Bistånd i en ny tid

Det är nu mer än ett halvt sekel sedan proposition 1962:100 om svenskt utvecklingsbistånd lades fram för den svenska riksdagen. Dessutom går den svenska politiken för global utveckling in i sitt andra decennium. Gränserna mellan bistånd och andra politikområden suddas ut. Nya aktörer tillkommer i utvecklingsarbetet och andra finansiella flöden än traditionellt bistånd spelar allt större roll. Sverige har, under många år, upparbetat ett unikt internationellt förtroendekapital som måste förvaltas väl. De globala utmaningarna kräver idag, mer än någonsin tidigare, en holistisk och samstämmig politik och ett bistånd som effektivt kan stödja förändringsaktörer, omställning och hållbar utveckling.

Sverige ska ha ett generöst bistånd med god kvalitet. Styrning och uppföljning måste vara tydlig. Jakten på kortsiktiga och mätbara resultat får inte överskugga långsiktighet. Höga krav ska ställas på alla aktörer och gälla lika oavsett sektor – dubbla måttstockar får inte tillämpas. Mänskliga rättigheter, fattiga människors behov och hållbarhet ska vara givna ledstjärnor för biståndspolitik och inriktningen för Sida och Utrikesdepartementets alla verksamhetsområden.

Målet för svenskt bistånd – att ge fattiga människor förutsättningar att förbättra sina levnadsvillkor – förpliktigar Sverige att se över hur alla politiska beslut i Sverige och EU påverkar möjligheterna till fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Biståndet ska bidra till konkreta resultat för människor som lever i fattigdom, dels genom biståndsinsatserna, men också genom att vi får kunskap om hur vi kan utveckla en samstämmig politik för Sverige och EU. I dialogen med samarbetspartner ska vi aktivt söka information om hur svensk och europeisk politik kan riva utvecklingshinder och skapa förutsättningar för hållbar utveckling. Hela samhället ska, även inom ramen för biståndet, engageras för att utveckla idéer, bilda opinion och bidra till att genomföra Sveriges politik för global utveckling på ett konkret sätt. Myndigheter, kommuner, utbildningsväsendet, enskilda organisationer, folkrörelser och näringsliv har alla viktiga roller att spela.

Enprocentsmålet

Den rika världens länder har ett ansvar att leva upp till sina löften om att bekämpa fattigdomen. Sverige är globalt sett ett mycket rikt land. Därför är det rimligt att minst 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst, BNI, avsätts till internationellt bistånd. Sverige har också ett ansvar att trycka på det stora

Fel! Okänt namn på

antal länder som inte levt upp till FN:s mål om 0,7 procent i bistånd. I spåren av den finansiella krisen är det ännu viktigare att mobilisera resurser till de fattigaste länderna, som drabbas hårdast av nedgången i den globala ekonomin.

Under senare år har allt större belopp avräknats från biståndet. Det har exempelvis gällt schablonbelopp för Utrikesdepartementets administrativa kostnader och avskrivningar av illegitima skulder. Dessa kostnader har inte redovisats mot biståndets mål. Senaste tiden har avräkningarna för flyktingmottagande ökat drastiskt och de uppgår innevarande år till 13,5 procent av biståndsbudgeten. Var sjunde biståndskrona går alltså till Migrationsverkets kostnader i Sverige. Det är en omotiverat hög siffra.⁵ Miljöpartiet anser att regeringens dubbla bokföring är bekymmersam. Utsatta grupper får aldrig ställas mot varandra – vi har råd att både ta emot flyktingar och bedriva bistånd. Klimatfinansieringen ska inte, som nu, tas från biståndet. Sverige ska vara ett föredöme och särredovisa vad som är bistånd och vad som är internationella åtagande för klimatfinansiering.

Miljöpartiet vill att regeringen upprättar ett tydligt och transparent system som visar hur avräkningarna bidrar till målsättningarna i PGU, det vill säga fattigdomsbekämpning. Redovisningen ska förhålla sig till OECD-Dacs regelverk. Sverige ska inte vara ett land som tänjer på tolkningsutrymmet för vad som är bistånd eller inte.

Principer för bättre bistånd, målfokus och ömsesidigt ansvarsutkrävande

Biståndets kvalitet är minst lika viktigt som dess kvantitet. En stor del av det internationella biståndet har inte fattiga människors behov i fokus, utan används för att finansiera rika länders utrikespolitiska mål. Bistånd används för ekonomiska och säkerhetspolitiska intressen. Detta riskerar att gynna givarländerna på bekostnad av fattiga människor. Biståndet kan till och med bli konflikt drivande. Givarländerna och de multilaterala institutionernas krav utgår inte från mottagarländernas egna fattigdomsstrategier och riskerar därmed att köra över demokratiska beslutprocesser.

Det har länge framförts krav på att biståndet måste bli effektivare och resultaten tydligare. Samarbetsländerna dignar fortsatt under alltför många olika krav och önskemål från givarna, skilda system för rapportering och ständigt tillresande tjänstemän som vill diskutera sina länders bistånd och projekt.

Miljöpartiet vill att svenskt bistånd följer och utvecklar den process för utvecklingseffektivitet som inleddes med den så kallade Parisagendan. Biståndspolitikerna måste utgå från fattiga människors verklighet, erfarenheter och prioriteringar. Huvudansvaret för att åstadkomma en rättvis och hållbar utveckling finns hos varje lands befolkning, parlament och regering. Sveriges bistånd ska stödja demokratiska processer och ge röst åt marginaliserade och

⁵ OECD-Dac konstaterar att Sverige är ett av sex OECD-länder vars kostnader för flyktingmottagande översteg 5 procent (snittet inom OECD är 2,4 procent) av det totala biståndsfördet 2009.

diskriminerade grupper. Sverige ska också stödja uppbyggnaden av samarbetsländernas demokratiska system och förvaltning. Vi ska underlätta för en förenklad och samordnad hantering av planering och resultatredovisning och ta ömsesidigt ansvar för biståndets kvalitet. Det ska vara transparent, långsiktigt och förutsägbart.

Folkrörelser, religiösa samfund, fackföreningar och näringsliv har viktiga roller i utvecklingssamarbetet. Svenskt bistånd ska präglas av delaktighet och dialog. Kvalitet byggs på ständiga lärdomar, kontinuerliga förbättringar och möjligheter till innovation. I dialogen kring biståndet ska Sverige kunna ställa krav på resultat. Samarbetsländerna ska, å andra sidan, kunna ställa krav på givarländerna att driva en politik som river utvecklingshinder. Exempel på detta är arbetet för att förhindra kapital- och skatteflykt, samt skapa rättvisare handelsregler och fungerande globala klimatavtal.

Var ska Sverige vara och vad ska vi göra?

Sverige ska göra det vi är bra på. Inom ramen för givarsamordning ska Sverige tillsammans med mottagaren identifiera den sektor där Sverige kan tillföra mest.

Flertalet fattiga bor idag i medelinkomstländer. Sverige bör ha ett fortsatt fokus på de fattigaste länderna där gåvoinnsatser i form av humanitärt bistånd och stöd till centrala sektorer och samhällsinstitutioner spelar en viktig roll. I medelinkomstländerna bör samarbetet inriktas på en hållbar ekonomisk utveckling som ger arbete och ökar jämställdheten. Allt bistånd ska vara klimat- och miljösäkrat. Dessa sektorer ska ha ett aktivt stöd så att samarbetsländerna inte behöver ta onödiga omvägar till en hållbar utveckling. Förnybar energi ska, i det fall stöd och kompetens efterfrågas från Sverige, ges ett särskilt stöd. Sverige bör också ge ett aktivt stöd till uppbyggnad av sociala trygghetssystem. Sveriges stöd till ekonomisk utveckling, bland annat genom krediter, måste paras med fördelningspolitiska insatser och stöd till en skattebas, knuten till utländska investeringar och lokal uppbörd. Biståndet är ett samarbete och därför ska utbyte av olika slag vara en viktig del. Forskningssatsningar, ungdomsutbyte och dialog mellan olika utvecklingsaktörer har en central plats i ett grönt bistånd. Kulturens roll i svenskt utvecklingssamarbete ska återupprättas.

Humanitärt arbete och mänsklig säkerhet

Sverige ska vara en generös och pålitlig partner i humanitära kriser och svåra konflikter. Insatser för fred och mänsklig säkerhet är avgörande i utvecklingssamarbetet. Svenska insatser får aldrig bidra till konflikter och Sverige ska utveckla sin kompetens och utöka sina insatser i förebyggande arbete. Sverige ska värna de humanitära aktörernas handlingsutrymme och stävja militär/civil sammanblandning.

En grön biståndspolitik främjar arbete med kvinnor i konflikter. Civilbefolkningen måste skyddas från övergrepp och det krävs särskilt fokus på sexuellt könsrelaterat våld i konflikter. Civilbefolkningen och särskilt kvinnor måste erkännas som en viktig resurs i fredsprocesser och försoningsarbete.

Fel! Okänt namn nå

Samverkan och dialog

Svenskt bistånd kan berömma sig av goda vitsord i internationella utvärderingar av biståndet. Sverige beskrivs ofta som en bra samarbetspartner både multilateralt, bilateralt och via svenska frivilligorganisationer. Ett grönt utvecklingsamarbete har verktyg för dialog och bjuder in partner till öppna samtal om hur en samstämmig politik som respekterar mänskliga rättigheter och miljö kan komma till stånd. Sverige ska ägna särskild tid till att utveckla dialogen med Briksländerna⁶ och andra utvecklingsaktörer, som de stora fonderna. Sverige bör driva principerna om att utvecklingseffektivitet bygger på lokalt ägarskap och se hur nya aktörers kompetens kan matchas med det gamla givarsamfundet. Sverige bör ta initiativ till att öka samordningen mellan bilaterala, multilaterala insatser och de stora privata fonder som blivit viktiga biståndsgivare. Samordningen bör ha fokus på globala gemensamma nyttigheter, såsom klimat, vatten, energi i syfte att få ökad slagkraft.

Engagemang och kunskap

En viktig del av biståndet är det engagemang och den kunskap som det genererar. Utvecklingsamarbetet ska aktivt identifiera utvecklingens drivkrafter och hinder och bidra till medvetande och förändring. Därför är dialog och information så viktiga verktyg. Alla aktörer i det svenska biståndet ska uppdras att aktivt verka för att inte bara informera om biståndet och dess resultat, utan också om hur andra politiska beslut kan bidra till fattigdomsminskning, ökad respekt för mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Regeringen har minskat det informationsanslag som svenska organisationer använt för opinionsbildning. Vi anser att informationsanslaget ska utvidgas och användas för detta ändamål. Regeringen har också minskat stödet för att bygga en svensk kunskapsbas på universitet och högskolor. En grön politik återupprättar betydelsen av utbildning och forskning i det globala utvecklingsamarbetet.

Så får politiken genomslag

Miljöpartiet har länge drivit frågan om transparens och öppenhet och uppmärksammat de svåra målkonflikter som kommit upp till ytan de senaste åren. Svensk vapenexport till diktaturer är en grov missaktning av den svenska folkviljan, Sveriges ointresse av att på allvar driva frågan om att hindra kapital- och skatteflykt är en annan. Det största sveket av alla är det passiva arbetet med vår tids stora ödesfråga – klimatförändringarna. Sverige genomför inte den omställning som krävs för att nå de långsiktiga målen om utsläppsminskningar och lever inte upp till sina åtaganden om finansiering till de människor som redan idag lever med konsekvenserna av ett förändrat klimat.

Regeringen har inte format det arbete som krävs för att PGU ska genomföra och stärka Sveriges arbete för global utveckling. Såväl frivilligorganisat-

⁶ De stora växande ekonomierna Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Sydafrika.

ioner, genom Concord, som Statskontoret och OECD har visat att genomförandet av PGU försvårats av att Sverige saknar tillfredsställande mekanismer och resurser för samordning. Regeringen, som själv är mycket noggrann med att ställa krav på resultatredovisning, måste se till att det finns resurser för att både genomföra och redovisa PGU i sin helhet. Det krävs ett politiskt åtagande från hela regeringen och ett tydligt uppdrag till alla ministrar. Utrikesdepartementet behöver förstärkt kapacitet att samordna arbetet. På samma sätt behöver tjänstemän på de olika departementen och relevanta myndigheter ha ett tydligt uppdrag att arbeta med PGU. Det är angeläget att involvera riksdagen i utvecklingen av PGU. Utskotten bör använda PGU:s perspektiv i beredning av ärenden. Såväl regering som riksdag bör, för avgörande politiska beslut, redogöra för mål- och intressekonflikter och konsekvenser av svensk politik för fattiga människor. Medierna, civilsamhällets organisationer och andra intressenter måste ges möjlighet att ta aktiv del i processen.

Regeringen bör också ge våra samarbetsländer möjlighet att följa upp PGU. De internationella överenskommelserna om biståndseffektivitet (Parisagendan) betonar ömsesidigt ansvarsutkrävande. Därför bör Sverige, i strävan att leva upp till ett åtagande som kan skapa mer jämbördiga relationer i utvecklingsarbetet, ta initiativ till att lyfta in PGU i den politiska dialogen.

Meddelarfrihet

Inom biståndet har frågan om transparens och ansvarsutkrävande varit desto mer närvarande. Biståndsorganet Sida har, som en av landets första myndigheter, fått en så kallad whistleblowing-funktion. Lika viktigt som att bereda beslut med hänsyn till PGU, är möjligheten att följa upp dem. Beslut kan få oförutsedda och okända konsekvenser och dessa skulle kunna samlas upp i en klagomålsmekanism. Sverige kan, även fortsättningsvis, vara ett föregångsland genom att utveckla ett system där regeringar, enskilda medborgare och civilsamhällets organisationer i påverkade länder ges möjlighet att via Sveriges ambassader eller civilsamhällets organisationer presentera klagomål till Sveriges regering om svensk politik bidrar till att hindra fattiga människor från att få sina rättigheter tillgodosedda.

Oberoende utvärdering och uppföljning

En grön politik för global utveckling tydliggör för myndigheter, statliga bolag och andra aktörer vilket uppdrag de har inom ramen för PGU. Det krävs också oberoende och regelbundna utvärderingar i syfte att följa upp målen om en samstämmig politik. OECD har, vid ett flertal tillfällen, kritiserat Sverige då det saknas ett trovärdigt system. Mål och indikatorer måste fokusera på resultat och inte, i den utsträckning som görs i dag, på process. Riksdagen bör vara uppdragsgivare till en oberoende utvärdering av PGU. Riksrevisionen är ett av de organ som måste ansvara för att all granskning också beaktar PGU. Expertgruppen som tillsattes 2013 måste få mandat att utvärdera PGU.

En grön politik för global utveckling påverkar aktivt EU:s politik på olika områden. Genom Lissabonfördraget har beslutsmandatet för flera av de centrala frågorna hamnat på EU-nivå i utrikesförvaltningen (EEAS). Sverige bör,

Fel! Okänt namn på

med sin erfarenhet av PGU, stärka sitt arbete att påverka EU, i en riktning mot en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv, rättigheter och en hållbar utveckling.

Stockholm den 30 september 2013

Åsa Romson (MP)

Gustav Fridolin (MP)

Jabar Amin (MP)

Stina Bergström (MP)

Esabelle Dingizian (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Maria Ferm (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Annika Lillemets (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Lise Nordin (MP)

Mats Pertoft (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Per Bolund (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Tina Ehn (MP)

Gunvor G Ericson (MP)

Peter Eriksson (MP)

Ulf Holm (MP)

Helena Leander (MP)

Jan Lindholm (MP)

Valter Mutz (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Peter Rådberg (MP)